

Η Μάχη των Οχυρών.

Από τον Χρήστο Μπολώση.

Αμέσως μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όλα τα κράτη της Ευρώπης θεώρησαν επιτακτική την ανάγκη να ενισχύσουν τα σύνορά τους με κατασκευή μονίμων έργων οχυρώσεως. Η Γαλλία κατασκεύασε την «Γραμμή Μαζινό», που πήρε το όνομά της από τον τότε υπουργό Άμυνας. Η «Γραμμή Μαζινό» βέβαια, δεν προσέφερε και πολλά στην γαλλική άμυνα έναντι των Γερμανών, οι οποίοι, με επικεφαλής τον Στρατηγό Ρόμελ, απλούστατα την παρέκαμψαν στις 10 Μαΐου του 1940 και εισέβαλαν στη Γαλλία από βορράν, στο ύψος της πόλεως Σεντάν.

Οι Γερμανοί αντιστοίχως, είχαν κατασκευάσει τη «Γραμμή Ζίγκφριντ», η οποία ξεκινούσε από τα Γερμανοελβετικά σύνορα και κατέληγε βορείως της Κολονίας, στο Έμμεριχ.

Από το 1924, όλοι όσοι ανέλαβαν Αρχηγοί του Ελληνικού ΓΕΣ, είχαν ζητήσει από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, να προβούν στην κατασκευή έργων οχυρώσεως, των βορείων περιοχών της Ελλάδος. Όμως, δυστυχώς, δεν πέτυχαν ούτε καν έναρξη των εργασιών. Φαίνεται ότι και τότε υπήρχαν άλλες προτεραιότητες...

Το μήκος της Ελληνικής γραμμής των βορείων συνόρων, είναι συνολικώς 1.180 χιλιόμετρα (250 χιλιόμετρα με Αλβανία, 240 με την FYROM, 485 με την Βουλγαρία και 205 με την Τουρκία)

Το 1935, το ΓΕΣ, εκτιμώντας και την παγκόσμια κατάσταση, προχώρησε στην σύνταξη των σχετικών μελετών. Παραλλήλως συγκρότησε το Γραφείο Οχυρώσεως, ενώ ήδη είχε συγκροτηθεί Επιτροπή Μελετών

Οχυρώσεως (ΕΜΟ), στην οποία την 2 Αυγούστου του 1935 εδόθη εντολή να υποβάλει Πρακτικό, στο οποίο να καθορίζονται σαφώς, μεταξύ των άλλων, η γενική γραμμή χαράξεως, ο απαιτούμενος αριθμός έργων ανά τομέα και η απαιτούμενη δαπάνη. Πράγματι την 1 Οκτωβρίου 1935 (σε μόλις 2 μήνες!) η Επιτροπή, μετά από μελέτη επί χάρτου, υπέβαλε το Πόρισμά της.

Στο τέλος Οκτωβρίου του 1935, το ΓΕΣ συγκρότησε 4 Υποεπιτροπές (Μια για κάθε ένα από τους Υποτομείς Κοιλιάδας Αξιού, Κοιλιάδας Στρυμώνας, Υψιπέδου Κάτω Νευροκοπίου-Νέστου ποταμού και για την περιοχή Ξάνθης-Κομοτηνής), με αποστολή την, επί του εδάφους πλέον, μελέτη της οχυρώσεως.

Το έργο των Επιτροπών, τερματίσθηκε στο τέλος Ιουνίου του 1936, τα δε πορίσματά τους ενεκρίθησαν από το ΓΕΣ στις 31 Ιουλίου του ιδίου έτους.

Οι εργασίες κατασκευής των οχυρών, άρχισαν από την Άνοιξη του 1937 και συνεχίσθηκαν με εντατικό ρυθμό μέχρι της ενάρξεως του Ελληνοϊταλικού πολέμου.

Η Γραμμή αποτελούνταν από ένα σύνολο επιφανειακών και υπογείων έργων, από οπλισμένο σκυρόδεμα, τα οποία συνδέονταν μεταξύ τους με υπόγειες στοές και αποτελούσαν ενιαίο σύνολο. Τα επιφανειακά έργα, ονομάζονταν ενεργητικά σκέπαστρα και είχαν σκοπό την προστασία των μέσων πυρός και παρατήρησης. Διακρίνονταν σε πολυβολεία, ολμοβολεία, βομβιδοβολεία, παρατηρητήρια, σκέπαστρα προβολέων, κλπ. Τα σημαντικότερα ενεργά σκέπαστρα ήταν τα πυροβολεία, που διακρίνονταν σε πλαγιοφύλαξης, αντιαεροπορικά, αντιαρματικά και αντιαρματικά περιπόλια (ενεργητικά σκέπαστρα έξω από το κυρίως συγκρότημα ενός οχυρού). Τα πυροβολεία περιελάμβαναν και όλες τις απαραίτητες εγκαταστάσεις για την εξυπηρέτηση του πυροβόλου. Σταθμούς διοικήσεως, υπόγειες αποθήκες πυρομαχικών, παρατηρητήρια, σταθμούς διαβιβάσεων.

Τα οχυρά διέθεταν μεγάλους υπόγειους χώρους για τον ασφαλή στρατωνισμό της φρουράς, οι οποίοι ονομάζονταν Έργα Διαβιώσεως. Σε αυτούς τους χώρους υπήρχαν διοικητήρια, θάλαμοι αξιωματικών και οπλιτών, τηλεφωνικά κέντρα, σταθμοί ασυρμάτου, μαγειρεία, αποθήκες τροφίμων, πολεμοφοδίων και καυσίμων, δεξαμενές νερού, χώροι υγιεινής και σταθμοί πρώτων βοηθειών. Η οχυρωμένη τοποθεσία συμπληρωνόταν από έργα εκστρατείας μεταξύ των οχυρών.

Κατασκευάσθηκαν συνολικώς 21 οχυρά, τα οποία είναι: Ποποτλίβιτσα (σήμερα ονομάζεται Παπαδοπούλα), Ιστίμπεη (Οχυρό), Κελκαγιά (Σπανή Πέτρα), Αρπαλούκι (Στήριγμα), Παληουριώνες, Ρούπελ-Ουσίτα, Καρατάς, Κάλη, Περσέκ, Μπαμπαζώρα, Μαλιάγκα, Περιθώρι, Ντάσαβλη, Λίσσε, Πυραμιδοειδλες, Καστίλλο, Άγιος Νικόλαος, Μπαρτίσεβα, Εχίνος, Νυμφαία.

Λέγοντας «Μάχη των Οχυρών», εννοούμε τον σκληρό, άνισο και επικό αγώνα που έγινε στα Οχυρά, από τις 6 μέχρι της 9 Απριλίου 1941, από τον ορεινό όγκο της Κερκίνης (Μπέλες) μέχρι το Νέστο ποταμό στη γραμμή των συνόρων, για την απόκρουση της γερμανικής επίθεσης, κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο Ελληνικός Στρατός, με απaráμιλλο ηρωισμό, έχει ολοκληρώσει τον από την 28^η Οκτωβρίου 1940, αγώνα εναντίον των Ιταλών. Ο Χίτλερ, από το Νοέμβριο του 1940, είχε αποφασίσει να επιτεθεί εναντίον της Ελλάδας. Στις 18 Δεκεμβρίου εξέδωσε τις κατευθύνσεις του για την επιχείρηση «Μπαρμπαρόσα», που αφορούσε σε επίθεση εναντίον της Ρωσίας, μετά την κατάληψη της Ελλάδας. Το Μάρτιο του 1941 η Βουλγαρία προσχώρησε στον Άξονα Γερμανίας – Ιταλίας – Ιαπωνίας με τη δελεαστική υπόσχεση, ότι θα της παραχωρούνταν ολόκληρη η Ανατολική Μακεδονία και η Δυτική Θράκη.

Στις 2 Μαρτίου 1941 η 12η Γερμανική Στρατιά άρχισε να εισέρχεται στο Βουλγαρικό έδαφος και στις 9 Μαρτίου οι εμπροσθοφυλακές των προκεχωρημένων Μεραρχιών είχαν φθάσει στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα.

Το σύνολο των γερμανικών δυνάμεων, που διατέθηκαν εναντίον της Ελλάδας, ήταν: 10 Μεραρχίες (3 Τεθωρακισμένες, 2 Ορεινές, 4 Πεδινές και 1 Εφεδρική), 2 ανεξάρτητα ενισχυμένα επίλεκτα Συντάγματα και ανάλογες Μονάδες Διοικητικής Μέριμνας. Από πλευράς Αεροπορίας διατέθηκαν 650 αεροσκάφη διαφόρων τύπων.

Η Ελλάδα παρέταξε 5 Μεραρχίες, από τις οποίες 2 με «περιμαζεύματα τέως συνοριακών τομέων» (Καθενιώτης), 1 με υπερήλικες και 2 με απειροπολέμους. Στις 6 Απριλίου 1941, στα Οχυρά υπηρετούσε το 62% περίπου της εμπολέμου δυνάμεως και τούτο λόγω των τεραστίων αναγκών στο Βορειοηπειρωτικό Μέτωπο.

Επομένως, αν στην αριθμητική υπεροχή των Γερμανών προστεθεί και ο υπερσύγχρονος εξοπλισμός τους, τότε η υπεροχή τους μετατρέπεται σε απόλυτη.

Από τις 05:15 της 6ης Απριλίου, ημέρα Κυριακή, χωρίς να τηρηθούν τα συνήθη διπλωματικά έθιμα του τελεσιγράφου και της παροχής προθεσμίας για απάντηση, τα γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν ταυτόχρονα στο ελληνικό έδαφος και στη Νότια Γιουγκοσλαβία. (Επιχείρηση «Μαρίτα»).

Η κύρια προσπάθεια των Γερμανών εκδηλώθηκε προς τα οχυρά της τοποθεσίας Κερκίνης και Αγκίστρου και ειδικότερα εναντίον του οχυρού Ρούπελ, ενώ ανατολικότερα, στο υψίπεδο Νευροκοπίου και στη Δυτική Θράκη, η γερμανική επίθεση ήταν μικρότερης έντασης. Ο αγώνας που επακολούθησε δεν επέτρεψε στις γερμανικές δυνάμεις να διασπάσουν την οχυρωμένη τοποθεσία. Ωστόσο, η γρήγορη κατάρρευση της γιουγκοσλαβικής αντίστασης, από την πρώτη κιόλας ημέρα, ιδιαίτερα στην περιοχή της κοιλάδας του Αξιού ποταμού και η ανυπαρξία διαθέσιμων δυνάμεων, για την κάλυψη του αριστερού (δυτικού) πλευρού της οχυρωμένης τοποθεσίας, έδωσε την ευκαιρία και τη δυνατότητα στη 2α Τεθωρακισμένη Μεραρχία να εισβάλλει στο ελληνικό έδαφος, διαμέσου των κοιλάδων του Στρυμόνα και του Αξιού ποταμών. Τα περισσότερα οχυρά, που παρέμεναν απόρθητα, παραδόθηκαν στις 10 Απριλίου, μετά την υπογραφή του σχετικού Πρωτοκόλλου (9 Απριλίου 1941).

Οι γενναίοι υπερασπιστές των Οχυρών κατόρθωσαν με επιτυχία να αποκρούσουν όλες σχεδόν τις κατά μέτωπο γερμανικές επιθέσεις και να αποχωρήσουν με εθνική αξιοπρέπεια και τιμητικές εκδηλώσεις, όταν οι προϊστάμενοί τους τούς διέταξαν. Αναδείχθηκαν, έτσι, εφάμιλλοι των συναδέλφων τους του Ελληνοϊταλικού μετώπου, προκαλώντας το θαυμασμό των Γερμανών.

Στα Οχυρά η υπεροψία του δυνατού κάμφθηκε από τη δύναμη του δικαίου και της πίστης και προστέθηκε ένα ακόμη μεγάλο ΟΧΙ στην τρισένδοξη ιστορία μας.

Επειδή η καλύτερη κριτική είναι πάντα αυτή του αντιπάλου, αξίζει τον κόπο να αναφέρουμε μερικές απόψεις των Γερμανών.

Ο Επιτελάρχης του ΧΧΧ Γερμανικού Σώματος Στρατού, εξεφράσθη ως εξής προς τον μεταβάντα εις Καβάλα Αντιστράτηγο Δέδεν, διοικητή της Ομάδος Μεραρχιών: «Πολεμήσατε θαυμάσια, το πυροβολικόν σας ήτο υπέροχον, αι πλαγιοφυλάξεις σας αοτελεσματικώταται. Μόλις εκινείτο και μια ομάς μάχης, εδέχετο επιτυχώς βολήν.»

Γερμανός Αξιωματικός της Αεροπορίας, δήλωσε, επίσης στον Στρατηγό Δέδε: «Ο Ελληνικός Στρατός είναι ο πρώτος στρατός εις τον οποίον

τα αεροπλάνα καθέτου εφορμήσεως (Στούκας) δεν ενέσπειραν πανικό. Οι στρατιώται σας αντί να φεύγουν αλλόφρονες, όπως εγένετο εις την Πολωνίαν και την Γαλλίαν, μας ξυροβόλουν από τας θέσεις των».

Ο Συνταγματάρχης Σράιμερ είπε: «Αποτελεί αίνιγμα, πώς με τόσον ολίγα μέσα και τις παρουσιασθείσες πάσης φύσεως δυσχέρειες, επετεύχθη σε σχετικώς βραχύ χρόνο η γενομένη οχύρωσις» (σημείωση: Άμα έχεις Μεταξά τίποτα δεν είναι αδύνατο)

Ο Στρατάρχης Φον Λιστ, Διοικητής της 12^{ης} Γερμανικής Στρατιάς που επετέθη στα Βαλκάνια, στην αμέσως μετά τον αγώνα Ημερησία Διαταγή του, ανεγνώρισε ότι: «Οι Έλληνες υπερασπίσθησαν την πατρίδα των γενναίως» και συνέστησε εις τους Γερμανούς στρατιώτες όπως αντικρύσουν και μεταχειριστούν τους Έλληνας αιχμαλώτους, όπως αξίζει εις γενναίους στρατιώτες».

Ο ίδιος ο Χίτλερ εις την ενώπιον του Ράιχσταγ ομιλία του, την 4η Μαΐου 1941, φθάνοντας στον απολογισμό των εκστρατειών του, είπε: «... Η ιστορική δικαιοσύνη όμως με υποχρεώνει να διαπιστώσω ότι από όλους τους αντιπάλους τους οποίους αντιμετώπισαμε, ο Έλλην στρατιώτης ιδίως πολέμησε με ύψιστον ηρωισμόν και αυτοθυσίαν. Εσυνθηκολόγησε, μόνο όταν η εξακολούθησις της αντιστάσεως δεν ήτο πλέον δυνατή και δεν είχε κανένα λόγο».

Αυτά βέβαια έγιναν τότε που η Ελλάδα είχε σοβαρή κυβέρνηση...

<https://www.dimokratianews.gr/apopseis/i-machi-ton-ochyron/>